

«People should be conscious that they can change a corrupt system» -

Peter Eigen Founder of Transparency International

«Korrupsjon truer rettssikkerheten, demokratiet og menneskerettighetene, undergraver godt styresett og sosial rettferdighet, virker konkurransevridende og hindrer økonomisk utvikling...» (forordet til Europarådets strafferettslige konvensjon mot korrupsjon).

Tilliten til det politiske systemet og markedet blir svekket i samfunn hvor korrupsjonsrisikoen er høy. Ulikheten mellom fattige og rike blir større og konfliktnivået øker. For næringslivet kan konsekvensene være alvorlige både for selskaper og enkeltindivider. Korrupsjon kan skade virksomheten ved tap av omdømme, økonomi og forretningsmuligheter.

Også i internasjonal bistand er korrupsjon en utfordring, og særlig den delen av bistanden som kanaliseres gjennom det multilaterale systemet (FN, EU og Verdensbanken). Mangel på åpenhet og for dårlige avtaler mellom giver og mottaker, gjør det vanskeligere å avdekke misligheter og korrupsjon.

Omfanget av korrupsjonsproblemet er stort. FN anslår at 5% av verdens samlede verdiskapning forsvinner i korrupsjon.

Alle sektorer og land er berørt av dette, selv om alvorlighetsgraden og de negative konsekvensene varierer. Det er derfor ikke bare en juridisk forpliktelse og et etisk standpunkt og ta opp kampen mot korrupsjon. Det ligger også i egeninteresser i å etterleve nulltoleranse for korrupsjon og kreve større åpenhet om pengestrømmer og innsyn i grunnlaget for politiske beslutninger.

Det er lett å tenke at korrupsjon er et strukturelt problem som det er umulig å gjøre noe med. Men det stemmer ikke. Regelverket mot korrupsjon har kommet langt i løpet av de siste 25 årene, både på internasjonalt og nasjonalt nivå, og det har også blitt vanlig at organisasjoner og bedrifter har etablerte retningslinjer med nulltoleranse for korrupsjon i sine virksomheter. Det er et framskritt.

Men regulering er ikke nok. Vi må også jobbe mer med holdninger og forebygging. I arbeidslivet er ellers støtet vi på dilemma i valget mellom sterke interesser på den ene siden og juss og etikk på den andre. Og uansett hva man velger vil det gå på bekostning av noe annet. Det finnes ikke noe fasit-svar på slike avveininger, men det kan være en hjelp å diskutere ved å stille noen navigeringsspørsmål. Se f.eks Kvalnes <https://nettressurser.no/segorillaen/Dilemmaer/Navigasjonshjulet>

Mange vil oppleve situasjoner hvor det har betydning hvilke valg av handlinger som gjøres, og man havner i et dilemma. Her er et eksempel: *Gaver i trangt farvann*

«Havgrim Sjøen er kaptein på containerskipet MV Good Fortune som eies av rederiet Mayday ASA. Rederiet har kontorer og representasjon i mange land.

Havgrim har sin første periode om bord som kaptein når skipet skal passere mellom Marlborokanalen. Her er det pålagt å benytte los. Losene er offentlig ansatte og rederiet betaler landets sentrale myndigheter for lostjenesten.

Det har vært kutyme at losen mottar gaver f.eks i form av et stort antall kartonger med sigaretter fra skipets kaptein ved transitt gjennom Marlborokanalen. Når losen kommer om bord på skipet spør han umiddelbart om gaven hans er gjort klar. Dette er ikke Havgrim forberedt på og han nøler med å svare. Da losen merker det, påpeker han at han uten denne påskjønnelsen vil samarbeidet dem imellom bli vanskeligere og det spørres om jobben vil bli like godt utført.

Dette gjør Havgrim bekymret. Kapteinens oppgave er å ivareta skipets, mannskapets og lastens sikkerhet og han er avhengig av et godt samarbeid med losen.

Hva bør Havgrim gjøre?»

Transparency International har en praktisk tilnærming til antikorrupsjonsarbeidet. Organisasjonen har utviklet verktøy som kan hjelpe med å utvikle, iverksette og drifte tilstrekkelige og effektive antikorrupsjonsprogrammer. Håndboken «Beskytt din virksomhet» og dilemmasamling kan lastes ned fra nettsiden www.transparency.no.

Dilemmasamling <http://transparency.no/2019/01/20/god-etikk-er-god-butikk-dilemmasamling-er-lansert-copy/>

Håndbok http://transparency.no/wp-content/uploads/TI_beskyttdivirksomhet_2017_web-005.pdf

Transparency International Norge har samlet rettskraftige korrupsjonsdommer i denne samlingen <http://transparency.no/2018/10/01/oppdaterert-domssamling-er-publisert-copy/>

Se også nettsiden til TI sitt internasjonale sekretariat i Berlin, www.transparency.org, for mer informasjon om organisasjonen sine internasjonale undersøkelser, inkludert Corruption Perception Index (CPI), antikorrupsjonsarbeid, nyheter mm.